

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМ. В.М. КОРЕЦЬКОГО

Н.В.ХОРОЩАК

**Адміністративні
стягнення**

**ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ
УКРАЇНИ**

Київ 2004

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ

УДК 342.95
ББК X 621.011-93
X49

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту держави і права
ім. В.М. Корейського НАН України
(протокол № 2 від 29 січня 2004 р.)*

Хорощак Н.В.

Адміністративні стягнення за законодавством України: Монографія. - К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корейського НАН України, 2004. - 172 с.

ISBN 966-02-3291-8

Визначається місце адміністративних стягнень у системі заходів адміністративного примусу та в інституті адміністративної відповідальності. Співвідносяться поняття "адміністративний примус", "адміністративна відповідальність", "адміністративно-правова санкція", "адміністративне стягнення". Досліджуються характерні ознаки адміністративних стягнень, які дають змогу провести відмежування їх від інших адміністративно-правових санкцій.

Висвітлюються такі проблеми, як формування окремих видових груп адміністративних стягнень, критеріїв їх класифікації та групування за окремими ознаками; щодо віднесення юридичних осіб до суб'єктів адміністративної відповідальності; щодо необхідності відмежування правових понять "адміністративне правопорушення" та "адміністративний проступок".

Велику увагу приділено питанню відмежування основних та додаткових стягнень та порушується проблема щодо правомірності застосування до винної особи одночасно основного та додаткового стягнень. Висвітлюються питання належного законодавчого закріплення принципів застосування адміністративних стягнень. Сформульовано конкретні пропозиції щодо вдосконалення законодавства з урахуванням результатів проведеного дослідження.

Для науковців, студентів, працівників органів державної влади.

Відповідальний редактор

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент АПрН України **В.Б. Авер'янов**

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України **І.П. Голосніченко**
кандидат юридичних наук, доцент **Д.М. Лук'янець**

ISBN 966-02-3291-8

X 621.011-93

© Н.В. Хорощак, 2004

ПЕРЕДМОВА

У період формування правової держави значну роль відіграє один з основних інститутів адміністративного права — інститут адміністративної відповідальності. Реформування українського адміністративного права пов'язане із суттєвим трансформуванням інституту адміністративної відповідальності. Зараз його стан в цілому не відповідає потребам побудови демократичної, правової держави. Зокрема, виникло чимало нових явищ, які дуже суперечливо відображені в чинному адміністративно-юрисдикційному законодавстві і не отримали адекватного науково-теоретичного тлумачення.

З огляду на це дуже серйозна увага вчених і практиків має бути приділена новому етапу кодифікації чинного законодавства про адміністративну відповідальність.

Проблематика адміністративних стягнень є однією з ключових у змісті інституту адміністративної відповідальності, проте вона зазвичай не досліджувалась окремо від інших правових явищ. Усталені підходи та положення потребують оновлення. Становлення ринкових відносин, формування нового правового простору, зміна соціальних пріоритетів призводять до необхідності по-новому, більш ґрунтовно, дослідити усталені правові інститути, які створюють фундамент правової системи та забезпечують належний рівень функціонування правових відносин у країні.

Дослідження адміністративних стягнень найчастіше провадилося в межах приписів чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення, який на сьогодні не відповідає належною мірою вимогам реформування українського адміністративного права, його гармонізації зі стандартами європейського законодавства.

Необхідним є концептуальне осмислення тенденції правових змін, нових явищ у законотворенні та практиці правозастосування. Монографічне дослідження спрямоване на вирішення деяких теоретичних та практичних питань. Так, запропоновано авторське бачення родової належності фінансових та інших економічних санкцій, не передбачених чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення. Досліджується сутність адміністративних стягнень, їх характерні особливості, функції, мета застосування, характерні риси й інші загальні та спеціальні характеристики, за якими вони вирізняються серед широкого кола державних примусових заходів. У роботі окреслюються характерні ознаки, за якими стягнення належать до того чи іншого виду чи класифікаційної групи, з'ясовується правове та теоретичне підґрунтя застосування до особи, винної у вчиненні адміністративного проступку, одночасно двох видів адміністративних стягнень.

Зміна пріоритетів держави, виведення на перший план людини, її інтересів прав та обов'язків має отримати відповідне відображення в теоретичних підходах до визначення правової природи адміністративних стягнень, підстав, принципів і механізму їх застосування.

Тому важливе місце в роботі займає визначення місця адміністративних стягнень серед широкого кола правових санкцій, передбачених чинним законодавством, у тому числі економічних, а також спільних ознак, що характеризують родову належність відповідних санкцій до заходів адміністративної відповідальності.

У межах дослідження запропоновано відмінне від існуючих у юридичній літературі авторське тлумачення поняття адміністративного стягнення, що характеризує його як покарання, закріплене санкцією порушеної правової норми чи норми, яка забезпечує її захист та застосовується органами адміністративної юрисдикції до особи, що вчинила адміністративний проступок. Визначено сукупність ознак, за якими з широкого кола санкцій, у тому числі економічних, виокремлюється родова група адміністративних стягнень, віднесення до якої можливе лише за умов відповідності певним вимогам.

У роботі приділяється увага питанням встановлення та регулювання питань застосування адміністративних стягнень та запропоновано законодавчо закріпити положення про обмеження повноважень органів адміністративної юрисдикції щодо уточнення та роз'яснення законів України з питань застосування адміністративних стягнень шляхом деталізації відповідних приписів у цих законодавчих актах.

Обґрунтовано необхідність чіткого законодавчого закріплення ознак, за якими розмежовуються основні та додаткові адміністративні стягнення, з виокремленням як ключової ознаки мети їх застосування.

Сформульовано пропозиції щодо законодавчого врегулювання низки нерозв'язаних питань практики застосування адміністративних стягнень.

Деякі авторські пропозиції мають дискусійний характер, водночас їх висвітлення мало на меті привернути увагу науковців до вирішення як теоретичних, так і практичних питань, пов'язаних із проблематикою адміністративних стягнень. Це в свою чергу сприятиме більш глибокому

дослідженню одного з основних елементів інституту адміністративної відповідальності — адміністративних стягнень.